

1

officieel natuurpark heeft Suriname: het Brownsberg Natuurpark.

11

natuurreservaten richten zich op bescherming van specifieke landschappen in Suriname.

27,4

% van de inwoners is Hindoe-staan en dat is daarmee de grootste bevolkingsgroep.

55

% bedroeg de inflatie in 2022; ook voorgaande jaren was de inflatie hoog, waardoor het steeds moeilijker wordt voor Surinamers om rond te komen.

80

% van het Surinaamse landoppervlak bestaat - nog - uit bos. Maar ook hier slaat de ontbossing hard toe.

386

km lang is de kustlijn; er zijn voor badgasten geen stranden van betekenis.

1280

m telt de hoogste piek van het land, de Julianatop, in het Wilhelminagebergte.

3500

SRD was het gemiddelde netto-maandloon voor volwassenen de eerste helft van 2023, bij een 40-urige werkweek. Dat was omgerekend circa €90.

1560

km² beslaat het oppervlak van het Brokopondostuwmeer - ongeveer de grootte van de provincie Utrecht.

1663

in dit jaar waren er - onder Brits bestuur - 50 suikerplantages met circa 3000 tot slaaf gemaakten uit Afrika.

1975

was het jaar waarin de Onafhankelijke Republiek Suriname werd uitgesproken en de koloniale banden met Nederland werden afgebouwd.

4350

km lang is het totale wegennet - waarvan iets meer dan een derde geasfalteerd.

30.000

kg goud wordt bij legale en illegale winning op jaarbasis gewonnen.

163.820

km² bedraagt het landoppervlak.

3.500.000

kg suiker werd begin 18e eeuw vanuit Suriname naar Nederland verscheept; dat liep later op tot 10 miljoen. In de 18e eeuw werd koffie winstgevender dan suiker.

±1.000.000
Surinamers zijn er, daarvan
wonen er 570.000 in
Suriname.

Het kompas van Suriname

15 manieren om je onder te dompelen in het land

gens beschutting tegen de zon. Behalve zonnebrandolie is het verstandig om DEET mee te nemen. Guyanese vissers gebruiken het strand om garnalen te drogen op rieten matten of plastic zeiltjes. Voordat het strand bij **Matapica** was weggeslagen, kwamen schildpadden ook daar aan land.

De schildpaddenexcursie naar Braampunt – tussen februari en juli – duurt van circa 16.30 tot 2 uur 's nachts.

Waterproof Tours Suriname, waterproofsuriname.com; Su4You, suforyou.nl; Jenny Tours, suriname-tour.com

Weg naar Zee H 2

Aan de rand van Paramaribo bevindt zich een bijzondere plek voor Hindoestanen. Ook bezoekers zijn er welkom.

RIVIERDOLFIJNEN

Een boottocht naar de profosa, de Surinaamse rivierdolfijn *Sotalia guianensis*, is een favoriete (halve) dagexcursie. De dieren worden bedreigd omdat er in hun leefgebied naar olie wordt gezocht – met veel lawaai, waar de dieren heel gevoelig voor zijn.

De meeste excursies vertrekken rond 16 uur uit Paramaribo – beschikbaar is mede afhankelijk van het tij. Dan pak je behalve een blik op deze bijzondere dolfijnensoort nog een ongetwijfeld mooie zonsopgang mee. Ochtendexcursies worden gecombineerd met strandbezoek.

De dieren worden vooral gespot op de overgang van de Commewijne en de Surinamerivier. Daar is meer stroming en zit de meeste vis, waar de dolfijnen op afkomen. Vanuit Frederiksdorp worden eveneens dolfijnenexcursies aangeboden.

Natuurlijk ga je ervan uit dat de boten de dolfijnen niet achterna gaan

Op de Kwattaweg, zo'n 8 km van het centrum, gaat de Henri Fernandesweg naar rechts. Dan 6 km noordwaarts. Aan het eind van de landelijke rechte weg ligt het Hindoestaanse bedevaartsoord Rameswaram.

Rameswaram

Grote kleurrijke beelden van Hindoestaanse goden bepalen het aanzien; wie een beeld heeft geschonken staat er veelal duidelijk bij vermeld. Wat je nu ziet is het resultaat van grondige restauratie na een felle brand begin 2019. Links van het heiligdom, aan de oceaan, is de plek waar Hindoestaanse crematies plaatsvinden in de openlucht. Om de ziel van de overledene vrede te geven, wordt tijdens het ontsteken van de brandstapel uit de heilige teksten gebeden. Het vuur wordt gevoed met walabahout, lege kokosnoten, ghee

Rivierdolfijnen

of te dicht benaderen ... Ook een paar meter verder kun je van hun aanblik genieten – jij gebruikt gewoon je verrekijker en teletens. Sommige dieren duiken spontaan naast de boten op.

en kruiden. Na de crematie worden bloemen, as en andere stoffelijke resten uitgestrooid bij de monding van de Surinamerivier of op de Zeedijk, bij de oceaan.

Het bedevaartspark is voor bezoekers toegankelijk volgens de gebruikelijke respectbetuigingen; op board staat waar je je schoenen moet uittrekken. Het is een bijzondere plek om rond te wandelen.

Henry Fernandesweg

Kuststrook

De oceaan komt gestaag dichterbij, in 6 jaar tijd ongeveer 600 m. De afgelopen jaren is de kuststrook een paar maal onder water gelopen, ondanks de aanleg van hulpdammen van boomstammen en geotextiel. Daar breekt de zee met regelmaat doorheen. Voor een echte zeedijk is geen geld. De bedreiging van de leefgemeenschappen in de kuststrook is niet verrassend. Lange tijd zijn mangrovebossen, die met hun wortels de grond vasthielden, gekapt voor kostgronden en bebouwing. Welbeschouwd werd de zeestroom in cultuur gebracht. En nu neemt de zee het land weer terug. Sinds 2015 worden mangrovebomen herplant op plaatsen waar die eerder werden gekapt. De huidige president Santhokhi heeft toegezegd de stijging van de zeespiegel te willen aanpakken door 'de natuur met de natuur te beschermen'.

Santigrón H 3

Vanuit Paramaribo worden excursies georganiseerd naar Santigrón, een marrondorp met ongeveer 1750 inwoners, 35 km ten zuidwesten van de hoofdstad. Letterlijk betekent Santigrón: zandgrond – hier het hagelwitte savannezand van de oude kustvlakte.

Via de Stichting Projecthulp & Toerisme Suriname kun je deelnemen aan één- en tweedaagse excursies naar Santigrón, waarbij je kennismakend met de marron-

Baba en Mai Monument, Lalla-Roohkplein Paramaribo, symbool voor de Hindoestaanse immigranten, geplaatst in 2019 bij 146 jaar Hindoestaanse immigratie

cultuur zonder ver te hoeven reizen (vanaf Paramaribo 1,5 uur per bus). Alle betrokkenen komen uit het dorp. Het bestuur bestaat uit vijf kapiteins en een aantal basja's.

Bij een bezoek horen een tochtje op de Saramacca, het bijwonen van muziekfestijnen, dansen en het kopen van souvenirs – favoriet is hier het houtsnijwerk, dat ook op de gevels van de huizen kunstig is toegepast. De oorsprong van Santigrón is een houtplantage, waar Saramaccaners uit de binnenlanden zich halverwege de 19e eeuw vestigden, op zoek naar werk. Daar begonnen ze met houtkap en kleinschalige landbouw op kostgrondjes.

Een bezoek aan Santigrón is een uitstekende kennismaking met de marroncultuur zonder dat je er ver voor hoeft te reizen.

Magie van zon en maan op de Fredberg

Fredberg 🏠 H 5

Hij is er zelf wat verlegen onder, maar toch is de berg genoemd naar Fred Pansa, de man die vanuit een vliegtuigraampje een berg boven de jungle uit zag steken en daar letterlijk het pad naartoe baande. Als je van vogelen houdt, niet opziet tegen een primitief onderkomen en fit genoeg bent voor de beklimming, dan past de Fredberg prima op je wensenlijstje.

Zintete is het eenvoudige basiskamp waar je na een uur stevig hobbelen in een 4WD aankomt. Een viertal 3- en 4-persoonshuisjes staat er op veilige hoogte op de rivieroever, en boven het ontvangst- en eetplatform is een hangmattenslaapzaal. Maar waar het hier om te doen is? De tocht de Fredberg op. Dat betekent eerst een halfuur rijden naar het startpunt. De wandelafstand naar de top bedraagt 3,8 km. Na een korte klim gaat het junglepad aanvankelijk gestaag omhoog. De laatste 800 m zijn flink steil, hier zul je bij het klauteren geregeld naar de touwen grijpen. Gelukkig kijkt Fred verder dan voor zijn voeten en wijst hij

zijn gasten graag – zo nodig door zijn telescoop – op de boomkickers, ara's en slingerapen. Boven wacht het heerlijke vogelperspectief, vanaf de kale rotsen hoog boven de jungle en zie je de zon ondergaan. Een variatie aan junglegeluiden weerklinkt tot het ochtendkrieken en veraangenaamt het nachtelijke hangmatten. Fred trommelt de gasten weer tijdig op om van de zonsopgang te genieten. Terug in Zintete kun je een dagje spelevaren, vissen en zwemmen. Tref je kok Calvin, dan onthoud je Fredberg als een van de plekken waar je de lekkerste saoto hebt gegeten ...

Fred Eco Tours, fredbergsuriname.jimdofree.com, 3-daagse arrangementen met 1 overnachting in het basiskamp en 1x in hangmatten op de Fredberg

Brokopondostuwmeer 🏠 J 5/6

In de eerste helft van de 20e eeuw ontwikkelde zich in Suriname de bauxietindustrie. Om bauxiet te kunnen verwerken werd een aluminiumsmelter gebouwd door Suralco bij Paranam. Daar was veel elektri-

citeit voor nodig en daartoe werd de stuwdam in het Brokopondomeer gebouwd; met waterkracht wordt de stroom opgewekt.

Afobakadam

De dam werd bij nader inzien toch niet bij Brokopondo gebouwd maar bij Afobaka. Hij is 1913 m lang en 54 m hoog. Achter de dam staat het water 40 m hoog. Omdat hier geen sprake is van een smal rivierdal, geen kloof, zijn in de buurt nog 16 hulpdammen opgeworpen. Als het water lager staat, door minder regen, komt de stroomvoorziening (en -prijs) onder druk. Links van de dam, omhoog voorbij de stalen brug, is een uitzichtpunt. Nog altijd steken kale boomtoppen boven het oppervlak uit; het gebied kaalkappen was destijds te duur.

Toen het gebied onder water liep nadat de dam klaar was, verdwenen ruim dertig dorpen in het water. De bosbewoners gingen naar de transmigratiedorpen, keurige nieuwe nederzettingen met rechte straatjes. Toezeggingen over een compensatiebedrag, scholen en de aanleg van elektriciteit (hoe wrang) werden pas veel later of niet gestand gedaan. Er is volop discussie gaande over het hoge kwikgehalte in het meer, een gevolg van de methode van gouddelven. De goudhoudende grond wordt over een bak met kwik gestrooid. Gouddeeltjes binden zich aan het kwik. Dit kwik-goudamalgaam wordt provisorisch verhit waarbij kwikdampen vrijkomen. Het kwikrijke spelwater komt in bodem en grondwater terecht en belandt uiteindelijk in het meer. De ecosystemen worden dor kwik aangetast, daarmee ook de vissen en op hun beurt mensen die de vissen eten. In mei 2023 kwam een grote hoeveelheid cyanide in het stuwmeeer terecht nadat een boot met deze chemicaliën aan boord was omgeslagen. Het gebruik van deze stof bij goudwinning is omstreken maar nog altijd praktijk. Juist in combinatie met zonlicht ondergaat het een chemisch proces naar een zeer giftige cyanide. Het stoppen van illegale mijnbouw, reguleren van de methodiek en de

handhaving hiervan zijn belangrijke stappen in verbetering van de omstandigheden voor mens en natuur. Vooralnog gebeurt er op dit gebied weinig, niet in de laatste plaats door de grote belangenverstrengeling bij de goudwinning.

SLAPEN, ETED, ACTIEF

🏠 Rivierresort

Afobaka Resort

Dit resort wordt vooral bezocht door Surinamers. Er zijn in totaal 7 lodges, aan de Surinamerivier, met veel privacy, aircó en volledig ingerichte (buiten) keukens. Of maak gebruik van de bar/het restaurant. Ook per huurauto is het complex te bereiken, het ligt 64 km van het vliegveld, 27 km van Brownsweg en 1,3 km van de stuwdam. Rivierzwemmen is mogelijk, maar de stroming is sterk. Een boottocht op het meer of op de rivier is populair, evenals een half dagje vissen. Er worden piranha's, (pauwoog)baarzen, pacora's en de overheerlijke aan jaagzalm verwante anjoemara gevangen. En uiteraard is er de jungle om op onderzoek te gaan naar flora en fauna. Het Afobaka Resort is tegen een dagtarief ook voor niet-logerende gasten te bezoeken.

Afobaka Stuwdam, tel. 55 46 86, afobakaresort.com, €€

Het uitgestrekte Brokopondostuwmeer